

25 februari 1606

Een gijzeling in 1606.

Merten Sommans/Sonnemans, wonende in het kapitale huis, waar nu de Sociëteit Amicitia gevestigd is en die eigenaar was van twee grote boerderijen in Swartbroek, een van 12 ½ bunder en een andere van 13 bunder in de Crangh, werd op 17 februari 1606 op brute wijze gegijzeld door een tiental Staatse soldaten.

25 februari d.o.v. tekent het stadsbestuur van Weert protest aan bij de gouverneur van Rijnberck (aan de Rijn) en geeft een gedetailleerde beschrijving van wat er precies gebeurd is. De meeste soldaten blijken uit Midden-Limburg afkomstig te zijn. Zij hoorden onder de compagnie van kapitein Horst o.a. eentje *Menken* genoemd *hebbende een schram boven zijn ooghe wesende hunnen Corporael, Henrick van Ellemt, Paes den Gulicker, Frenskan van Swaeme genaemt Sneeblynt, Cortz Gebunt, Jan Haesen van Maeseijck, soo men verstaet, ende noch eenen met eenen rooden baert uijtlant van Munster oft daerontrent*. Zij hebben hem 17 februari om drie uur 's middags gevangen genomen een *half vierdel uurs* (acht minuten) gaans van *het huijs te Hoorn* (waarschijnlijk wordt hiermee het kasteel van Horn bedoeld). Toen hebben ze hem meegenomen naar een plek bij een herberg, een kwartier onder Neer, waar een beek in de Maas uitmondt. Daar hebben ze hem over de Maas gevoerd en vervolgens *affgenomen zijn buedel* waarin aan realen ongeveer 30 stuivers, *noch zijn hantschoen, craegh met twee neusdoecken, mes ende bant vanden hoet, weert sijnde eenen rijcxdaler, daermee zijn nestelen* (schoenveters of rijgriemen) *runtom doorsgesneden, zijn cleeder los gemaect ende in zijn onderboxen gevonden vier cop stuck met eenen rijcxdaler, noch in zijn hemt tusschen zijn hoesbanden* (kousenbanden) *drije Philippen ende altsaemen genoemen, ende daernae gevraecht wat rantsoen* (losgeld) *hij geven wolde, waerop hij antwoirde dat hij vrij ende neutrael was als wesende van Weert, waerop sij soldaeten nijet achtende, hebben hem op het hemt vuytgedaen ende elendich geslaegen ende gemartiriseert* (gemarteld) *soo met eijcken stocken als met dreigementen met houwers* (hakmessen?) *ende poingnaerts* (ponjaards/dolken) *hem vant leven te brengen, ende van hem geeijst vierhondert philippen soo dat hij doer groote dreijgementen, slaeghen ende tormentatien* (foltering) *heeft moeten gelooven hondert philippen, hebbende sij soldaeten hem daervoere affgevordert borghen, de welcke hij seggende gheen te hebben als aldaer onbekent wesende, hebben met hun houwers hem op sijne versche wonden geslaeghen ende hem in den avont ontrent twee uren gaens met mennighe stoot ende slach geleijt in een bueren* (boeren) *huijs ontrent een halff ure van den Elmterbosch ende aldaer hem naer hunnen willen doen schrijven aen eenen bekanten tot Rueremonde om het gelofte rantsoen te betaelen ende daernae den 18° dach februarij twee uren voor den dach hem geleijt inden Elmterbosch ende daernae den ganschen dach in struijck daernae inden avont weder geleijt twee uren gaens in een bueren* (boeren) *huijs gelegen buijten het dorp van Elmpt ende in twee daeghen hem gehalden sonder eten oft drincken ende heeft hij aldaer weder moeten schrijven naer Ruermont om 't voors. gelt te bestellen tot een boer genaemt Heijnken opden loijer ende soo verre het gelt des anderen daeghs des middaechs bij hun soldaeten nijet en waere solde hij dobbel gelt moeten geven ende hem soo wijt leijden dat nijemant van zijn vrientschap weten solde waer hij henen waer ende hebben hem alzoo weder geleijt inden Brachter bosch. Den 19° februari den gantschen dach daerinne geleghen onder Neercruchten ende smorgens hem geleijt in een boeren huijs buijten Overcruchten alwaer die huijslieden gecommen sijnde den soldaeten wech gedreven hebben ende twee vande soldaeten gevanghen genomen waernae andere drie vanden soldaeten bij den huijslieden gecommen zijn ende de pascedule* (het document van een pas) *gethoont dat sij waeren vanden garnisoen van Rijnberck, hebbende sij huijslieden hem gevanghen gehouden ter tijt toe sij wisten dat hij vrij was oft nijet ende twee uren daermhebben die voors. soldaeten dreijghbrieven geschreven aenden voors. huijslieden dat sij hen soldaeten den gevanghen souden overleveren oft voor hem gevanghe de affgeknevelde gelofde hondert philippen betaelen, daerover hij Merten is genootsaecht geweest ten versuecke vanden voors. huijslieden, aeler sij hem wilden laeten gaen, borge te*

stellen voor de voors. hondert phlippen ende hen huijslieden sulcx aff te draeghen soo verre sij vanden voors. soldaeten daervoere gemoeijt oft gemolesteert wordden.

Het stadsbestuur van Weert laat weten dat Merten Sommans het voorgaande onder ede verklaard heeft.

De soldaten die dit gedaan hebben zijn geen eerlijke soldaten, maar knevelaars, vrijbuiters en straatschenders die behoorlijk gestraft dienen te worden. De gouverneur van Rijnberck zal het hier ongetwijfeld mee eens zij en zeker de heren van de Staten-Generaal, van wie Weert een goede en sterk sauvegarde gekregen hebben.

Verder verzoekt het stadsbestuur om teruggave van de gestolen goederen en restitutie van de borchtocht . Zij vragen om maatregelen dat dit niet meer zal gebeuren, anders ziet de stad zich genoodzaakt in Den Haag haar beklag te doen.

Deze brief is gericht aan de heer N. Swijchel, gouverneur van de stad Rijnberck en is gedateerd 25 februari 1606.

Bron

GAW ORW inv. nr. 4805 ¹